

ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ В ИЗВЪНКЛАСНАТА ДЕЙНОСТ НА КЛУБ "ЕВРОПА" КЪМ ПМГ – МОНТАНА*

УЧИЛИЩЕТО – ЖЕЛАНА ТЕРИТОРИЯ

Темата за Европа присъства активно в учебните програми по география, философия и история. Без фундаменталното знание, което дават тези учебни предмети, без техния отработен педагогически опит, не може да има същинско образование за Европа. Но учебните програми по отделните предмети не могат да обхванат комплексното съдържание на такъв динамичен процес, какъвто е евроинтеграцията. Най-ефективното средство, с което образователната система разполага, за да осигури на учениците адекватна стратегия за разбиране на комплексния характер на евроинтеграционния процес, е извънкласната дейност.

През последните години нова форма на извънкласна дейност в българското училище е създаването и функционирането на **училищен Европейски клуб**. Той отговаря на една от основните цели на европейското образование – формирането на гражданина на ЕС, който освен определен обем от знания и умения, необходими за трудова реализация, трябва да има и изградена ценностна система за живот в демократичното общество, както и гражданска активност. Работата в Европейския клуб отговаря на интересите и възможностите на учениците. Това я прави непрекъснат творчески процес в областта на гражданското възпитание и образование.

В ПМГ, гр. Монтана съществува училищен европейски клуб от учебната 1999/2000 година под името Клуб "Европа".

Основна цел на настоящата разработка е да представи 10-годишния творчески опит на клуба и неговата кратка история. Поддел е разглеждането на основните методи и принципи на работа в евроклубовете.

Задачите, които произтичат от целите, са:

1. Търсене и подбор на архивни материали и литературни източници.

2. Поддръждане на дейностите, осъществени от клуба в хронологичен ред.

3. Характеристика на дейностите, постиженията, бъдещите планове и методиката на работа на клуб "Европа" към ПМГ.

Очакваните резултати се свеждат до:

1. Дейността, методите и принципите на работа на клуба стават достояние на по-широк кръг от педагогическата общественост в гр. Монтана.

2. Запознавайки се с работата на училищния европейски клуб, колеги могат да създават подобни в други училища на общината.

3. Стимулиране на ученическия интерес към евроклубовете и набиране на нови членове.

4. Привличане вниманието на институциите, пряко ангажирани с възпитанието и образованието на подрастващите.

Клуб "Европа" към ПМГ, Монтана е създаден по съвместна инициатива с Община Монтана. Тихомир Антонов – представител на Общината, Марияна Стефанова – учител по География в ПМГ и инициативна група от 37 ученика през месец февруари 2000 г. учредяват клуба и формулират неговите цели, задачи и мероприятия.

Първите цели и задачи на клуба се свързват с разпространение на знания за държавите, членки на ЕС и идеята за европейска интеграция сред учениците и гражданите на гр. Монтана. Поради това първото мероприятие, което организира и провежда клубът е интерактивно шоу, озаглавено "Пътуване из Европа", посветено на 9 май – денят на Европа. То е представено пред всички основни и средни училища в общината. Главни спонсори и източници на информация за това мероприятие са Делегацията на ЕК в България и Община Монтана.

През 2002 г. клубът подготви регламент и учебни материали за състезание на тема "История и ин-

* Статията е представена като доклад на областния кръг на Националната конференция "Училището – желана територия на ученика" (Монтана, 2010, Тематично направление „Гражданско образование, извънкласна и клубна дейност, превенция на агресията и насилието в училище.“). Мултимедийната презентация на доклада е поместена към електронния вариант на статията на адрес: www.geography.iit.bas.bg.

ституции на Европейския съюз". Основна цел на това състезание е надграждане знанията на учениците за ЕС и формиране на умения за тяхното приложение. Членовете на клуб "Европа" бяха жури и водещи на състезанието, което се проведе не само между всички средни училища в област Монтана. Отново спонсори на мероприятиято бяха Делегацията на ЕК в България и Община Монтана.

Тази проява на учениците от клуба бе с невероятен мултиплициращ ефект, защото залите, в които се провеждаше състезанието, бяха препълнени с ученици, техните учители и родители. Това амбицира членовете на клуба и техния ръководител да иницират нови мероприятия. Тяхното организиране и провеждане изискваше както от страна на учениците, така и от страна на преподавателя много предварителна подготовка, търпение и голямо желание за успех и изява.

През 2003 г. Клуб "Европа" се включи в рекламната инициатива на ПМГ за популяризиране дейността на училището и за привличане на повече кандидати сред седмокласниците от основните училища. За целта се подготви една шоу програма, озаглавена "Разходка из ЕС". Основна идея на шоуто бе да представи мястото на родната ни страна сред останалите държави-членки и кандидат-членки на ЕС. Тази програма бе представена пред шестокласници и седмокласници от основните училища в Монтана. Този път спонсори нямаше, но по желание в нашата инициатива с песни и танци се включиха децата от "Центъра за работа с деца" в града.

През ранната пролет (март) на 2004 г. по покана на Клуб "Европа" и със съдействието на Областна администрация, гр. Монтана, гост на нашето училище бе Соломон Паси, тогава министър на външните работи на България. Той беше изключително впечатлен от срещата с членовете от клуба и веднага откликна на тяхната инициатива за организиране и провеждане на състезание между три големи училища в областта, посветено на ЕС на тема "България и ЕС".

Регламентът за състезанието, както и учебните материали се подготвиха и разпространиха от ръководителя на клуб "Европа" при ПМГ с активната помощ и сътрудничество на ръководството на училището и членовете на клуба. Участие взеха ученици от ПМГ, гимназия "Др. Иван Панов", гр. Берковица и гимназията в гр. Лом. Лично министър Паси присъства на провеждане на състезанието, а председател на журито и главен спонсор бе депутатът доц. Борислав Великов. Двамата най-добре представили се ученика бяха наградени с пътуване до Брюксел като придружители на министъра на външните работи. Останалите участници получиха парични и материални награди и бяха поканени на среща в Министерството на външните работи в гр. София.

През 2005 г. във връзка с европеизацията на Бъл-

гария и предстоящото подписване на Договора за присъединяване на страната ни към ЕС, се промениха целите и задачите на клуба. Учениците имаха вече натрупани достатъчно знания за държавите-членки, за историята и институциите на ЕС. Появи се необходимостта за приложение на тези знания и формиране на умения за анализиране на осезаемите проблеми в съюза, свързани с неговото разширяване.

През тази година клубът подготви и проведе по случай 9 май – Денят на Европа дискусия на тема: „Често задавани въпроси за разширяването на ЕС“, с материали, изпратени от Делегацията на ЕК в България. В дискусията взеха участие гости от Община Монтана, от РИО на МОН, учители и ученици от други училища в града. Членовете на клуба показаха на практика своите знания, проявиха бляскави комуникативни умения и придобиха по-голяма самоувереност.

Самоувереността, осъзнатата полза от знания и натрупаните умения породиха у членовете на клуба желание за нови личностни изяви. Така през 2006 г. след обсъждания и дебати в клуба се стигна до общото решение за Деня на Европа да се подготви театрално представление, озаглавено "Европа- легенди и митове". Сценарият написа Антония от XI^a клас, а в подготовката взеха участие не само членовете и ръководителя на клуба, но и г-жа Тимова – учител по история, учителите по музика и литература, танцьори от Ансамбъла за народни танци и Центъра за работа с деца, родители и др. Целта на представлението бе по атрактивен и приятен за възприемане начин на учениците да се покаже в хронологичен ред развитието на европейската култура, общите корени и допирните точки на националните култури на всички държави-членки на ЕС.

Това представление постигна голям успех (вж. бр. 4/2008 на „География '21“). То се игра в актовата зала на ПМГ и бе отразено в местната преса. Театралното представление бе описано и представено на Националната конференция "Училището – желана територия на ученика", като се класира за национален кръг. Включено е като добра педагогическа практика в сборника на МОН от 2007 г. "Младите хора и перспективите в ЕС".

За 9 май 2007 г. клубът иницира една дискусия с общинско участие на тема: „За или против Европейската конституция“. Материалите, необходими за мероприятиято се осигуриха от фондация "Пайдея" по проекта "Българинът – гражданин на Европа".

От всичко казано дотук личи, че Клуб "Европа" при ПМГ, Монтана стои в центъра на разпространение на знания за ЕС и на провеждане на мероприятия, посветени на Европейската интеграция в нашия град. Работата на клуба отговаря на интересите и възможностите на учениците. Това я прави непрекъснат творчески процес в областта на гражданското образование и възпитание.

От месец юни 2008 г. нашият клуб е член на На-

ционалната асоциация на европейските клубове в България и възприема целите и принципите на асоциацията, разработена от д-р Красимира Василева и публикувани в сборника на МОН от 2007 г. "Младите хора и перспективите в ЕС".

Най-важната дейност, осъществена от клуб "Европа" през учебната 2008/2009 г. е участието в програмата "Еврошкола" на Европейския парламент. От членството на клуба в NABES идва идеята за участие в тази програма, в която учениците от всички държави-членки на ЕС, на възраст 16–18 години, могат да дебатира в Европейския парламент по предварително зададени теми. Целта е да се даде възможност на младите европейци свободно да изкажат своето мнение по поставените теми, които всяка година са различни и свързани с актуални проблеми.

През ноември 2008 г. ръководителят на клуба изпрати писмо-заявка за участие в програмата до Информационния офис на ЕП в София, от където кандидатурата ни бе препратена в Страсбург. Одобрението не закъсня. Изпратиха ни писмо-поканя, в което се посочваше датата за участие и темите, по които учениците трябва да се подготвят за дебатиране. Учениците се разпределят в работни групи с еднакъв брой участници, като всяка една от тях трябва да разсъждава по съответна тема. Всеки един ученик може да участва в една единствена група. Предложените теми на младежите за размисъл са следните:

1. "Демокрация и гражданство"

Как да се гарантира засилено участие и на нашите съграждани в предстоящите европейски избори през 2009 г.?

2. "Околна среда, транспорт и енергетика"

Какво да се направи на индивидуално, местно, европейско и световно равнище, за да се насърчи устойчивото развитие?

3. "Активиране на Европа"

Какъв да бъде приносът на Вашата страна за ЕС така, че той да успее да се утвърди пред света?

4. "2009г. – Европейска година на творчеството и иновациите"

Как да насърчим и да съчетаем творческите сили на младите европейци?

5. "Социална политика и заетост"

Как да се овладеят икономическите, политическите и социалните поледици от глобализацията?

6. „Въдещето на Европа"

Как трябва да изглежда за вас идеалната Европа?

Девизът на гимназията е "Европейско образование в български условия", поради което усвояването на европейските ценности е обект на работа не само на клуба, но и на цялото училище. Това бе и причината ръководителя на клуба и г-жа Ю. Първанова – преподавател по английски език, да прибягнат до по-широк подбор на участниците в "Еврошкола". За целта двете преподавателки с разрешението на ръководството на гимназията обявиха конкурс за желаещите да участват, състоящ се от два изпита: по английски език и по евроинтеграция. Първите 25 ученика с най-висок бал от двата изпита формираха групата за "Еврошкола".

Започна дълъг период на подготовка, при който всеки един ученик бе разпределен в група и получи задача да разработи на български език своята гледна точка по поставената тема. След многократни консултации с ръководителя на клуба, всички ученици подготвиха доклади по поставените от ЕП теми на български език. След това с помощта на преподавателя по английски език ги преведоха и направили няколко репетиции. Членовете на клуба изказват своята голяма благодарност на евродепутатата Маруся Любчева, която им оказва голямо съдействие по време на кандидатстването и най-вече по време на подготовката за програма "Еврошкола".

Преди отпътуването за Страсбург ръководството на гимназията и на клуба поканиха представителите на местната власт – председателя на Общинския съвет, кмета, зам. кмета и евродепутатата М. Любчева, пред които изложиха своите идеи, които ще защитават по време на дебатите в Европарламента.

На 16 април 2009 г. учениците от ПМГ, Монтана прекрачиха прага на ЕП в Страсбург. Това е паметна дата, която ще остане завинаги в тяхното съзнание, а преживяното – спомен за цял живот.

Денят "Еврошкола" включва три основни момента: две общи пленарни заседания и едно заседание по работни групи. Първото пленарно заседание започна с приветствия от страна на организаторите и представяне на всяко от участващите училища от един ученик (по 1 минута на училище). Нашето бе представено от Деян Димитров. Последва презентация на Европейския парламент и ЕС от г-н Отмар Филип и въпросно-дискусия по идеята за обединена Европа. От българската страна участие взе Катя Върбанова.

След обяда се проведе заседание на работните групи в заседателните зали на комисиите: дискусия и обмяна на мнения между младите относно европейските приоритети по предварително подготвени в училищата теми. Те избраха по един председател и един протоколчик от своите редици. От нашата страна бе избран един председател на комисия – Цветомир Асенов, след оспорвана надпревара с друг кандидат от Литва.

На второто пленарно заседание бяха предложени обобщените предложения на работните групи, които се подложиха на гласуване. Самото гласуване бе предшествано от ожесточено дебатиране и оспорване на взетите решения от страна на другите работни групи. Предложенията на комисията на Цветомир се приеха с мнозинство.

На това заседание се проведе и финала на играта "Евроигра", в която ние имаме двама полуфиналисти, но купа не успяхме да спечелим.

Всеки ученик получи сертификат за участие в "Еврошкола". Накрая настъпи тъжния момент на раздялата, но и на началото на много нови приятелства. Българската група подари на г-н Отмар Филип копие на маската на Терес, осигурено от Община Монтана, придружено с есето на Деян Димитров, преведено на английски език.

След завръщането в България ни чакаше още доста работа. За популяризиране на посещението в ЕП и участието в "Еврошкола" пред широката общественост подготвихме следното:

- Доклад за извършената работа по програма "Еврошкола", ролята и значението на програмата за възпитанието на младите европейци в духа на европейските ценности, предназначен за обратна информация в Страсбург, преведен на английски език.

- Кратък филм (сниман само от ученици) за работата в парламента, който бе показан по местната телевизия на 9 май – Денят на Европа.

- Презентация за цялото пътуване до Страсбург, в която се акцентува върху ЕП.

- Провеждане на час на класа с учениците от цялата гимназия на тема "Един ден в ЕП".

- Подготовка на есета, придружени със снимков материал за училищния вестник.

- Очерк за сайта на гр. Монтана.

- Статия във вестник "Монт-прес".

- Интервюта за Дарик-радио и радио "Монтана".

Участието на членовете на Клуб "Европа" в Euroscola Day, влизането им в ролята на евродепутати, провеждането на реална дискусия в пленарната зала в Страсбург с техни връстници от други държави-членки по ключови за ЕС теми остави в съзнанието им приятни емоции за цял живот. Но не само това. Учениците сами стигнаха до извода, залегнал и в Хартата на основните права на ЕС, че народите на Европа, създавайки съюз помежду си, ще изградят едно мирно бъдеще, основано на общи ценности. Чрез осъзнаване на общите ценности като човешко достойнство, равенство, свобода, солидарност, толерантност, демокрация, принципи на правовата държава учениците израснаха духовно и морално. Те усетиха и разбраха, че Съюзът допринася за съхраняването и развиването на тези общи ценности при зачитане многообразието в културите и традициите на европейските народи, националната идентичност на държавите-членки и се стреми да допринесе за уравниловено и устойчиво развитие, гарантирайки свободното движение на хора, стоки, услуги и капитали, както и свободата на установяване.

Благодарение на този ден учениците са по-смели, амбициозни и горди от членството на България в ЕС. Те се чувстват създатели на бъдещето на Европа. У тях и у нас учителите останаха да звучат думите на г-н Отмар Филип: *"Ако искаш да стигнеш бързо – тръгни сам, ако искаш да стигнеш далеч – тръгни с други хора."*

Втората подцел на настоящата разработка е разглеждане на специфичната методология на работа в Евроклубовете. Важен принос в нейната разработка има д-р Красимира Василева, преподавател в Софийската гимназия по строителство, архитектура и геодезия "Хр. Ботев" и председател на Националната асоциация на Европейските клубове в България (NABEC). Според нея, основна цел в работата на училищния европейски клуб е постигането на европейските измерения при възпитанието и образованието на българските младежи.

Подцелите, които клубът трябва да реализира, са:

- Да допринесе за разбирането на идеята за изграждане на обединена Европа;

- Да подпомогне формирането на младите хора като активни европейски граждани, носители на европейските ценности;

- Да развива способностите и да задоволява интересите на учениците чрез културен интернационализъм, който да не противоречи на националния патриотизъм.

Задачите, произтичащи от целите, са:

1. Усвояване на фундаментални знания за историята, институциите и общите политики на ЕС.

2. Разпространение на тези знания към по широк кръг от хора чрез атрактивен и лесен за разбиране начин.

3. Реализиране на младежки инициативи и мероприятия за познаване и възприемане ценности на обединена Европа.

Участието в клуба е доброволно както за ученици, така и за учители, независимо каква дисциплина преподават, стига да имат свободно време, което да посветят на извънкласна работа с младежите. Клубът дава възможност на учениците не само да научат повече за Европа, но и да контактуват с техни връстници от други европейски страни и да работят с тях по общи теми. Те са фокусът в образователно-възпитателната работа на европейските клубове. Последните допринасят за интелектуалното развитие, културното извисяване и личностно обогатяване на ученици и учители. Допринасят още за приобщаване на младите към европейското образование, за изграждане на гражданско поведение и съзнание, за натрупване на индивидуален и социално културен опит, предполагащи възможности за тяхната успешна реализация и позитивно вграждане в обществото и света.

Основни акценти в работата на клуба са:

- Получаване на нови знания – изучаване на европейските народи: история, култура, бит, религия и традиции; изучаване на интеграционните процеси на Европейския съюз; изясняване ролята и съдържанието на европейските институции и структури, функционирането на общите политики; разясняване и приемане на принципите и ценностите в европейското гражданско общество.

- Мобилност – осъществяване на контакти, срещи, обмен между младите хора за опознаване, взаимно обогатяване и изграждане на позитивна нагласа към другия, развитие на комуникативни умения на учениците и умения да живеят заедно.

- Развитие на личността – разгръщане на творческата инициатива и развитие на творческите заложби както на учениците, така и на учителите; мотивиране към активност и положително отношение към самообразование и самоусъвършенстване като предпоставка за формиране на нагласа за учене през целия живот.

Водещите методи в работата на клубовете за постигане на поставените цели са предимно интерактивните методи – екипно решаване на проблем, мозъчна атака, ролеви и симулационни игри, дебат, работа по проект, дискусия, мултимедийна презентация, групова работа и др.

Подходът към придобиване на знания и овладяване на умения, който се прилага в училищния европейски клуб изисква извършването на следните стъпки:

- учениците се провокират сами да иницират обсъждането на конкретен проблем;
- учителят формулира проблемите и ги предлага за обсъждане и дискутиране от цялата група;
- всички заедно формират окончателно решение за действие и изпълнение;
- общото решение се реализира индивидуално и/или групово.

Всяка учебна година членовете на клуба съставят план за работа и запознават с него ръководството на училището и педагогическия съвет. Планираните дейности излизат извън рамките на традиционния учебно-въпитателен процес. Те разнообразяват училищния живот, повишават емоционалната и интелектуалната активност на учениците и учителите.

Принципите, от които се ръководи училищния европейски клуб са: обща цел, доброволност, равнопоставеност между учители и ученици, самоуправление, отвореност, взаимопомощ. Според д-р Кр. Василева оценяването ефективността на работата на училищния европейски клуб се осъществява въз основа на следните показатели:

- съответствие на дейностите и инициативите на клуба с потребностите на учениците;
- съответствие на резултатите от работата на клуба с очакванията на членовете му;
- степен на възпитателно и образователно влияние и развитие на членовете на клуба.

Най-често използваните методи за определяне резултатността са анкетирането и интервюирането

както на учениците, така и на преподавателите. Чрез тях се набира разнообразна информация за знания, отношения, оценки, мотиви, поведение, ценности, личностно развитие и пр.

Специфична форма за осъществяване на обратна връзка е изследването на мнението и оценките, които дават за клуба участващите в различни форми, в това число и чуждестранни гости.

Обучението за Европа има своите силни и слаби страни. Към силните се отнася следното: клубът дава на учениците повече знания за континента, в който живеят; знания с практическо приложение за европейските институции; клубът дава възможности за самообразование. Към слабите страни се отнасят: огромен обем от информация; не всички ученици могат да научат всичко; недостатъчно литературни източници, преведени на български език; сложна терминология и пр.

* * *

От казаното дотук може да се направи изводът, че, когато учителят работи усърдно и новаторски, съществуват възможности да се организират многобройни, ползотворни и привлекателни дейности, при които ученето и възпитанието на младежите се превръща от скучно задължение в търсене на пътища за изграждането им като пълноценни личности. Така те се реализират като интелигентни, отговорни, подготвени за професията добри специалисти, достойни граждани на глобализиращия се свят.

Европейският клуб подпомага младежите да осъзнаят европейската си принадлежност и гражданство, да изградят съзнание и отговорност към собственото и на обществото бъдеще в духа на европейските ценности.

В заключение може да се обобщи, че училищния европейски клуб е извънкласна форма, която успешно отговаря на промените в обществото, изискващи нов тип човек, който бързо да се преустройва, адаптира, самоусъвършенства и да има активно гражданско отношение към съвременните проблеми. Клубът спомага за приближаване на българското училище към европейските образователни измерения.

Литература

- Василева Кр. Училищен Европейски клуб. – СГСАГ. Зик Анерозе и Йорк-Зюдигер. Европа. – Изд. "Дамян Яков", С., 2007.
- Семов, Ат. Европа – 12 звезди. – изд. "Сиела", С., 2003.
- Захариев, З. (ред.) Младите хора и перспективите в ЕС. – Сб., МОН, 2007.
- Шикова, И. И др. Европейска интеграция. – Изд. Делегацията на ЕК в България.
- Често задавани въпроси за разширяването на ЕС (помагало). – Изд. Делегацията на ЕК в България.

Марияна Стефанова
Юлия Първанова

ПМГ "Св. Кл. Охридски", Монтана
E-mail: pmgmontana@mail.bg